

Aan

Minister

nota

Stand van zaken Tolvrije Westerscheldetunnel

TER BESLISSING

Datum

30 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/311434

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid
Programmering Rijkswegen

Beslistermijn

6 november 2023

Bijlage(n)

-

Aanleiding

- In het commissiedebat MIRT van 5 juli jl. is aan de Kamer gemeld dat uiterlijk voor de begrotingsbehandeling 2024 van IenW, de Kamer wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de gesprekken met de provincie Zeeland voor een tolvrije Westerscheldetunnel.
- Inmiddels naderen we een akkoord op een bestuursovereenkomst (BOK) met de provincie Zeeland. De gedeputeerde heeft aangegeven dat de huidige concept BOK het benodigde comfort geeft voor de provincie. Tegelijkertijd is er nog een aantal (technische) issues dat om afstemming vraagt. ^{Onderhandelingen}
- Verder is een traject richting ministerraad ingezet om akkoord te krijgen op het maken van afspraken met de provincie Zeeland;
- In deze nota is een korte stand van zaken opgenomen en wordt een voorstel voor de vervolgstappen met de provincie Zeeland gegeven.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd om:

- Kennis te nemen van de stand van zaken van het proces richting ministerraad en het gesprek met de provincie Zeeland en vervolgstappen;
- **Onderhandelingen**
- Akkoord te gaan om in te zetten op een afspraak met de gedeputeerde op 20 november 2023, dit met als doel de BOK te ondertekenen (onder voorbehoud van uitkomst MR en beschikbaarheid gedeputeerde).

Kernpunten

Afstemming tekst dekking tolvrij periode 2030-2033

- Conform uw besluit begin oktober (IENW/BSK-2023/262594) is in de concept BOK een tekstpassage opgenomen over de dekking van het tolvrij maken van de WST voor de periode 2030-2033. Deze tekstpassage luidde als volgt:
 - "Het Rijk heeft *naar aanleiding van het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'* een toezegging gedaan voor de dekking van het tolvrij maken voor de periode 2030-2033. Mocht het Rijk geconfronteerd worden met een tegenvaller in de dekking daarvan, dan is het aan het Rijk om daarvoor in een oplossing te voorzien. Afhankelijk van de toekomstige situatie zal het Rijk voor de periode 2030-2033 bezien of het enkel om personen- of ook om vrachtvervoer gaat."

- Deze tekst is gedeeld met de provincie Zeeland. De gedeputeerde heeft bij de laatste zin een kleine toevoeging voorgesteld, namelijk dat 'het Rijk – in overleg met de provincie Zeeland' zal zien of het voor de periode 2030-2033 of het enkel om personen- of ook om vrachtvervoer gaat. Deze tekst geeft daarmee de provincie voldoende comfort om akkoord te kunnen geven;
- Naast afstemming met de provincie Zeeland, is ook het traject ingezet om akkoord van de ministerraad te krijgen op: "*het maken van afspraken met de provincie Zeeland conform de toezegging van het kabinet n.a.v. APB 2022 om de WST tolvrij te maken vanaf 2025.*" Dekking voor het per 2025 tolvrij maken van de WST is afkomstig vanuit het Nationaal Groeifonds en Betalen naar Gebruik. Een besluit over het vervolg van BNG is aan een nieuw kabinet, inclusief een eventuele bijbehorende dekkingsvraag voor de WST;
- Eerste bespreking is in de Commissie voor de Fysieke Leefomgeving (CFL) van dinsdag 31 oktober a.s. In aanloop naar de CFL heeft afstemming plaatsgevonden met het ministerie van Financiën; afstemming die tevens nodig was voor het beantwoorden van Kamervragen over het tolvrij maken van de WST.
- Na akkoord van de CFL volgt de Raad voor de Fysieke Leefomgeving (RFL) op 14 november 2023 en vervolgens de Ministerraad van 17 november 2023. Als daar akkoord is bereikt, kan tot ondertekening van de BOK overgegaan worden met de provincie Zeeland. Een overzicht van de beoogde planning is onder 'planning en communicatie' opgenomen.

Afstemming (technische) issues met provincie Zeeland

- Gedeputeerde Van der Maas heeft te kennen gegeven dat er nog een enkele (technische) issues zijn die afstemming vragen. Uit ambtelijke navraag bij de provincie gaat het om de punten: 'doel van de overeenkomst', 'indexatie en btw', 'wijze van verantwoording over inzet van de middelen' en 'looptijd van de overeenkomst'. Deze punten zijn van meer technische aard en zullen ambtelijk worden afgestemd;
- **Onderhandelingen**
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]
 - [Redacted text]

Datum
30 oktober 2023

Onze referentie
IENW/BSK-2023/311434

Opgesteld door
Bestuurskern
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid
Programmering Rijkswegen

Aan
Minister

Bijlage(n)
-

Onderhandelingen

Datum

30 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/311434

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid
Programmering Rijkswegen

Aan

Minister

Bijlage(n)

-

Beantwoording Kamervragen

- Op 11 oktober 2023 hebben de leden Grinwis en Van der Graaf (beiden ChristenUnie) aan u en de staatssecretaris van Financiën vragen gesteld over het bericht 'Plotseling tekort van 126 miljoen voor tolvrije tunnel: 'We kunnen in 2030 toch niet weer poortjes neerzetten?';
- De beantwoording van deze vragen is inmiddels ambtelijk afgestemd met MinFin en loopt parallel op met bespreking van de WST in de CFL. Via een aparte beslisnota wordt de beantwoording aan u en de stas Fin voorgelegd.

Planning en communicatie

- Het voornemen tot het maken van afspraken over de WST met de provincie Zeeland staat geagendeerd voor de CFL van 31 oktober, de RFL van 14 november en de ministerraad van 17 november 2023;
- Het voorstel is om parallel aan het proces naar de ministerraad, de (ambtelijke) afstemming met de provincie af te ronden;
- Beoogd wordt om direct na de ministerraad de BOK te kunnen ondertekenen en de Kamer hier op het eerstvolgende moment (20 november) over te informeren;
- Met bovenstaande planning geeft u invulling aan uw eerdere toezegging om de Kamer voor de begrotingsbehandeling in 2024 van IenW (gepland 23 januari 2024) te informeren over de uitkomsten.

Krachtenveld

- Met gedeputeerde Van der Maas vindt nauwe afstemming plaats over de bestuursovereenkomst;
- Met MinFin heeft afstemming plaatsgevonden over de beantwoording Kamervragen en bespreking in CFL.

Toelichting

n.v.t.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie

Aan

Minister

nota

Passage Dekking na 2030 Bestuursovereenkomst Tolvrije
Westerscheldetunnel

TER BESLISSING

Datum

5 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/262594

Opgesteld door

Directoraat-Generaal Mobiliteit
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid

Beslistermijn

14 februari 2023

Bijlagen

1

Aanleiding

- De Kamer verzoekt met de moties van het lid Van der Staaij c.s. (36 200, nr. 42) en van de leden Van der Plas en Stoffer (36 200 A, nr. 82) om de Westerscheldetunnel (WST) uiterlijk per 2025 tolvrij te maken;
- Om tot uitvoering van deze moties te komen, wordt in overleg met de Provincie een bestuursovereenkomst (BOK) opgesteld. Afgelopen weken richtte de discussie over de BOK zich op de passages over de dekking voor een tolvrije WST na 2030 (BnG);
- Op donderdag 14 september jl. is een voorstel voor een passage met u besproken en geconcludeerd dat hiervoor nog afstemming met MinFin was vereist. Deze nota bevat de uitkomst van het gesprek met MinFin, een nieuwe tekstpassage (en BOK) inclusief verdere overwegingen en een voorstel voor de vervolgstappen.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd:

1. akkoord te gaan met de tekstpassage voor in de BOK, waaruit blijkt dat de netto gedeerde tolinkkomsten in de periode 2030 t/m 2033, door het Rijk worden gedekt; Zoals besproken met DGMO en DFEZ
2. om in aanvulling op beslispunt 1, aan te geven of dit betrekking heeft op personenauto's, personenauto's én vrachtvervoer, of dat hier geen nadere duiding voor nodig is;
3. de concept BOK naar de Provincie Zeeland te versturen en met gedeputeerde Van der Maas in gesprek te gaan over de concept BOK en de nadere duiding zoals bij beslispunt 2 opgenomen.

FEZ adviseert om geen bredere toezegging te doen dan personenvervoer in lijn met de overgenomen motie bij de APB 2022. Ondanks dat FIN erkent dat er in beginsel een opgave voor het kabinet ligt als BNG niet door zou gaan, is niet uitgesloten dat het MF hierbij in beeld kan komen. Dan helpt het om het dekkingsvraagstuk nu in te kaderen.

Kernpunten

Voorstel passage tolvrij na 2030 (BnG)

- Op 14 september is de onderstaande tekstpassage met u besproken:
 - o *Met de aankondiging van invoering van Betalen Naar Gebruik (BnG) in 2030, zoals beschreven in het Coalitieakkoord 2021-2025, werd in*

Zeeland de verwachting gewekt dat de tolheffing in de Westerscheldetunnel vanaf 2030 volledig zou komen te vervallen. Het kabinet was voornemens hiervoor dekking te vinden in de toekomstige opbrengsten van BnG. Vanwege de demissionaire status van het kabinet is invoering van en daarmee dekking vanuit BnG per 2030 onzeker geworden. Deze dekking is essentieel voor het besluit om de Westerscheldetunnel per 2025 tolvrij te maken. Bij het Rijk ligt een inspanningsverplichting om deze dekking alsnog te vinden.

- De uitkomst van dit overleg was om de passage 'kort en bondig' te formuleren en overleg te voeren met MinFin over de dekkingsmogelijkheden binnen het Rijk.
- Inmiddels heeft overleg plaatsgevonden tussen de Bescherming persoonlijke levenssfeer en MinFin. Daarin is overeenstemming bereikt over onderstaande:
 - o Richting Zeeland kan aangegeven worden dat het kabinet reeds aan de provincie middelen voor het tolvrij maken van de WST heeft toegezegd voor de gehele periode van 2025 t/m 2033;
 - o De periode 2025 t/m 2029 is gedekt uit het NGF (5*28 mln.=140 mln.) gebaseerd op tolvrij personenauto's;
 - o De periode 2030 t/m 2033 wordt gedekt uit BnG;
 - o Eventuele vertraging op de dekking van BnG is – zoals gebruikelijk – aan het kabinet om te dekken om zo de toezegging gestand te kunnen blijven doen.
 - o Moment: bezien bij VJN (m.n. effect evt vertraging) en kabinetsformatie (m.n. bij wijziging in plannen BNG).
- Met deze overeenstemming met MinFin ligt er dus een afspraak dat het Rijk (zo nodig) voor dekking zorgt voor de periode 2030 t/m 2033. Het is niet uitgesloten dat het MF daarbij ook in beeld zal komen als dekkingsbron, maar er ligt ruimte om dit in beginsel breder te bezien.
- Op basis van de gesprekken is nu tot aangepaste tekstpassage gekomen:
 - o *Het Rijk heeft naar aanleiding van het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' een toezegging gedaan voor de dekking van het tolvrij maken voor de periode 2030-2033. Mocht het Rijk geconfronteerd worden met een tegenvaller in de dekking daarvan, dan is het aan het Rijk om daarvoor in een oplossing te voorzien.*

Overweging nadere duiding van tekstpassage

- Bovenstaande aangepaste tekstpassage laat in het midden of de dekking betrekking heeft op enkel de doelgroep personenauto's of op personenauto's én vrachtvervoer. Overwogen kan worden om de doelgroep in de tekst te expliciteren.
 - a) Niet expliciteren
 - i. Het niet expliciet maken van de doelgroep laat de nu aanwezige interpretatieruimte bestaan. Dit geeft daarmee nog bewegingsruimte voor een nieuw kabinet om daar verdere positie in te kiezen of om eerst af te wachten of tolvrij voor vrachtvervoer inhoudelijk/juridisch (w.o. stikstof) ook daadwerkelijk mogelijk is.
 - ii. Risico is wel dat partijen (omgeving, pers, enz.) erin kunnen lezen wat ze willen lezen. Dit kan vervolgens een eigen leven leiden. Het is niet ondenkbaar dat er vragen gesteld zullen worden om de tekst alsnog nader te duiden.

Datum

5 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/262594

Opgesteld door

Directoraat-Generaal Mobiliteit
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid

Aan

Minister

Bijlagen

1

- iii. Het niet expliciteren geeft mogelijk ook richting de provincie onvoldoende duidelijkheid of op enig moment richting 2030 de tolpoorten voor vrachtvervoer weggehaald moeten worden.

Datum

5 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/262594

Opgesteld doorDirectoraat-Generaal Mobiliteit
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid**Aan**

Minister

Bijlagen

1

b) Enkel voor personenauto's

- i. Er kan op ingezet worden om aan de provincie Zeeland toe te zeggen om voor 2030 t/m 2033 enkel de gedeerde tolinkomsten voor personenauto's te dekken. Dit vanuit de gedachte dat het demissionair kabinet zo min mogelijk toezeggingen kan/zou moeten doen. Dit kadert ook het dekkingsvraagstuk in voor IenW, mocht uiteindelijk toch het MF in beeld komen als dekkingsbron;
- ii. In feite wordt hiermee de huidige invulling van de motie (enkel dekking voor personenauto's) doorgetrokken voor de periode vanaf 2030. Door een duidelijke koppeling te leggen met de motie, kan ook een mogelijk precedent richting andere toltracés worden voorkomen, Voor die tracés is echter (nog) geen druk om de tol alsnog eraf te halen.
- iii. Hoewel er zeker partijen zullen zijn die moeite zullen hebben met deze optie, is onze inschatting dat de provincie Zeeland wel kan leven met deze optie. Zoals u wellicht zult begrijpen, opteert FEZ voor deze optie.
- iv. Indien u deze optie verkiest, zullen we dat zichtbaar maken in de tekstpassage door toevoeging van de woorden 'voor personenauto's' en door een nadrukkelijke link te maken met gemaakte dekkingsafpraak bij ABP 2022 (€140 mln. NGF).

c) Voor personenauto's en vrachtvervoer

- i. In het Coalitieakkoord (CA) is opgenomen dat het systeem van betalen naar gebruik alle dan nog bestaande toltracés zal vervangen. Daarmee kan betoogd worden dat de tol voor zowel personenauto's én vrachtvervoer zou komen te vervallen. Bij de uitwerking van de MIRT-projecten Blankenburgverbinding en de ViA15 is door DGMO ook vanuit die verwachting gewerkt;
- ii. Ook de omgeving zal naar onze inschatting deze afspraak uit het CA zo geïnterpreteerd hebben dat het om beide doelgroepen ging. Dit scenario blijft daarmee waarschijnlijk het dichtst bij de afspraak uit het CA.
- iii. Mocht voor deze dekking uiteindelijk toch het MF in beeld komen, dan zal de rekening hoger zijn dan bij scenario b). De inschatting nu is dat voor volledig tolvrij in de periode 2030 t/m 2033 ca. €126 mln. benodigd is vanuit het Rijk. Het is nog de vraag of tolvrij voor vrachtvervoer inhoudelijk/juridisch (w.o. stikstof) ook daadwerkelijk mogelijk is. Conform de concept BOK ligt die verantwoordelijkheid bij de provincie Zeeland.

Vervolgstappen

- De Bescherming persoonlijke levenssfeer heeft reeds telefonisch contact met gedeputeerde Van der Maas gehad waarin hij de drie scenario's op hoofdlijnen heeft benoemd. Gedeputeerde Van der Maas heeft zijn voorkeur hierover nog niet bepaald.
- Voorstel is om de aangepaste tekstpassage, na uw akkoord op te nemen in de BOK (zoals in Bijlage 1) en deze te delen met de Provincie.

- Vervolgens zal een bestuurlijk overleg worden gepland met gedeputeerde Van der Maas met als doel overeenstemming te bereiken over de BOK (en afspraken te maken over het vervolg en over communicatie van de gemaakte afspraken). Hiervoor ontvangt u een separate gespreksnota.
- De insteek is om op korte termijn een getekende BOK te hebben. Daarbij heeft u aan de Kamer aangegeven voor de begrotingsbehandeling de uitkomsten van het overleg met provincie Zeeland te willen delen.

Datum

5 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/262594

Opgesteld door

Directoraat-Generaal Mobiliteit

Dir. Wegen en

Verkeersveiligheid

Aan

Minister

Bijlagen

1

Toelichting

Overige aandachtspunten BOK

Ten aanzien van de BOK is het goed te weten dat, naast de hierboven genoemde passage, de volgende punten expliciet zijn opgenomen:

- **Onderhandelingen**

- Als afspraak is opgenomen dat tolvrij voor vrachtvervoer nog een vraagstuk is, waarbij Partijen zich blijven inspannen om ook dat vraagstuk op te lossen (*artikel 2.4*).
- De bijdrage van het Rijk ter compensatie voor de netto gedeerde tolinkomsten wordt jaarlijks achteraf beschikbaar gesteld. (*artikel 3.1*).
- In de overweging is opgenomen dat de motie Van der Staij (36 200, nr. 42) ook oproept tot een redelijke bijdrage van de provincie Zeeland. Als afspraak is opgenomen dat alle bijkomende kosten, waaronder maatregelen voor verkeersveiligheid, doorstroming en milieu en daarnaast aanpassing dan wel ontmanteling van de tolorganisatie en tolsystemen van de Westerscheldetunnel, voor rekening van de Provincie zijn (*artikel 3.2*).

Politieke context

- De Kamer verzocht met de motie van het lid Van der Staij c.s. (36 200, nr. 42) om de WST uiterlijk per 2025 tolvrij te maken voor personenauto's en motoren en voor vrachtvervoer te bezien of vroegtijdige afschaffing mogelijk en verstandig is.
- Met de motie van de leden Van der Plas en Stoffer (36 200 A, nr. 82) wordt verzocht om de WST uiterlijk per 2025 volledig tolvrij te maken. In reactie op deze motie heeft u aangegeven dat deze motie dezelfde strekking heeft als de eerdere en er in goed overleg met de Provincie aan de uitwerking wordt gewerkt. Daarbij zei u toen te hopen nog voor Prinsjesdag, maar uiterlijk voor de begrotingsbehandeling, met meer informatie te komen.

Communicatie

- Gedurende het gehele traject is er veel aandacht van de lokale Zeeuwse media voor de voortgang op dit project. Recent verscheen er een nieuwsbericht met als kop 'Het is wel erg stil rond de tolvrije Westerscheldetunnel: is 2025 nog haalbaar?'
- Verder heeft de PZC op 5 oktober jl. vragen gesteld over de voortgang van de onderhandelingen, de link met BNG en de gedane onderzoeken.
- Het is daarmee wenselijk om op korte termijn te communiceren over de stand van zaken omtrent de uitvoering van de moties. De BOK heeft daarom mede tot doel te komen tot een tussen de Provincie en het Rijk afgestemde boodschap.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept bestuursovereenkomst WST (Rijk)	Concept BOK die door IenW is opgesteld inclusief het tekstvoorstel voor dekking vanaf 2030.

Datum

5 oktober 2023

Onze referentie

IENW/BSK-2023/262594

Opgesteld doorDirectoraat-Generaal Mobiliteit
Dir. Wegen en
Verkeersveiligheid**Aan**

Minister

Bijlagen

1